

บทที่ ๔

วิเคราะห์พุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง บ้านแม่สวรรค์หลวง

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์พุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง เป็นการศึกษาในพื้นที่แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผลการวิจัย ตามประเด็นต่อไปนี้

๔.๑ วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิต

๔.๒ วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมในการประกอบอาชีพ

๔.๓ วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมในประเพณี

๔.๑ วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิต

ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่นิยมอาศัยอยู่ตามธรรมชาติป่าเขา เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่รักความสงบ และความสันโดษ โดยการยึดหลักการดำเนินชีวิตแบบยังชีพที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ การดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวง คือ การทำไร่ปลูกข้าวแบบหมุนเวียน หมายถึง การทำไร่ครั้งหนึ่งแล้วจะทิ้งหรือพักพื้นที่ให้ดินได้มาการฟื้นตัวประมาณ ๔-๕ ปี และกลับมาทำไร่ปลูกข้าวใหม่ในพื้นที่เก่าที่เดิมอีกครั้งหนึ่ง การทำไร่ปลูกข้าวแบบหมุนเวียนนี้จะไม่มีการโค่นต้นไม้แต่ประการใด แต่จะตัดกิ่งก้านออก และให้เหลือลำต้นไว้ ซึ่งต้นไม้นี้จะแตกกิ่งและใบขึ้นมาใหม่อีก วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวงที่ปรากฏในการดำเนินชีวิตวิเคราะห์ได้ดังนี้^๑

อิทธิบาท ๔

ความหมายของอิทธิบาท คือ คุณเครื่องให้ความสำเร็จ ความประสงค์ประสานหมู่ชน และมีความสำเร็จตามจุดประสงค์ เรียกว่า อิทธิบาท ๔ ประการ ได้แก่

๑. ฉันทะ มีใจรัก คือ พอใจจะทำกิจในสิ่งนั้นๆ และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จแห่งกิจการงานของตน

๒. วิริยะ ความเพียร คือ ความขยันหมั่นประกอบกิจการงาน และการทำสิ่งนั้นๆ ด้วยความพยายามมีความเข้มแข็งอดทนเอาธุระไม่ทอดทิ้ง กิจการงานนั้นๆ

^๑ ชุ.เถร. (ไทย) ๒๖ / ๔๗๕ / ๕๐๐.

๓. จิตตะ เอาใจฝึกฝน คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด และการปรับปรุงแก้ไข

๔. วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้สติปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบตรวหาเหตุผล และคิดค้นวิธีการไขปรับปรุงทดลองวางแผน

วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวง ที่ได้วิเคราะห์จากการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน คือ ผู้นำประกอบพิธีกรรม และคนในครอบครัว ตลอดจนเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง คือ ฉันทะ ซึ่งถือเป็นหลักที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวงที่ยึดถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน นับตั้งแต่เริ่มเลือกพื้นที่และป่าเพื่อที่จะทำไร่ปลูกข้าว โดยส่วนมากเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามและนำมาเป็นบทบัญญัติที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงยึดเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต เพราะชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวงทุกครอบครัวจะมาร่วมตัวกันที่บ้านของ ฮีโซ่ หรือหมอผี เพื่อร่วมปรึกษาก่อนลงมือทำอะไรของทุกปี เพราะมนุษย์ทุกชาติพันธุ์จะมีจริยธรรมได้ต้องศึกษาและการฝึกฝนอบรมตนเอง และผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางของการแสดงออกซึ่งจริยธรรมจะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะนำให้มนุษย์ทุกชาติพันธุ์ไปสู่เป้าหมายอันที่ดียิ่ง

การดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงกับการทำไร่หมุนเวียน วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏได้อีกประการหนึ่ง คือ วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้สติปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบตรวหาเหตุผล และคิดค้นวิธีการไขปรับปรุงทดลองวางแผน กับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเคยยึดถือ และปฏิบัติต่อมา คือ เป็นระบบที่มีแบบแผนในการดำเนินชีวิตทั้งเป็นการอนุรักษ์ป่า และการอนุรักษ์พันธุ์พืชต่างๆ และสายพันธุ์ข้าวต่างๆ ที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเคยปลูกมาของแต่ละสายพันธุ์ไม่ให้สูญหายไป การประกอบอาชีพทำไร่หมุนเวียนเป็นการรักษาพิธีกรรมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เพราะชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีความเคร่งครัดต่อจารีตประเพณีทั้งเป็นระบบความเชื่อ และความสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวง เพราะธรรมชาติเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ได้สืบทอดต่อกันมา จากอดีตและปัจจุบัน เพราะการดำเนินชีวิตที่มีกฎเกณฑ์

การดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏเห็นได้อีกประการหนึ่ง ของการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง คือ ในการทำไร่หมุนเวียนเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติได้หลายรูปแบบ และมีความหลากหลายวิธีการที่บรรพบุรุษของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้พร่ำสอนต่อกันมา ว่า เอาะที เก่อตอที เอาะ กอ เก่อ ตอ ก่อ ความหมาย คือ การสอนให้รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติ คือ การใช้น้ำต้องรู้จักดูแลน้ำ การใช้ป่าต้องรู้จักวิธีดูแลรักษาป่า ซึ่งตรงกับพุทธจริยธรรมของทางพระพุทธศาสนาที่สอน ว่า ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มิมีบุญคุณต่อมนุษย์ เราอยู่ต้นไม้ใด อย่าหักรานกิ่งของต้นไม้นั้น เพราะต้นไม้มิมีบุญคุณต่อเรา การทำไร่หมุนเวียนเป็นการดำเนินชีวิตแบบการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

วิเคราะห์การดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวงที่ผู้วิจัยวิเคราะห์และได้ สอดสัมภาษณ์พบว่า การทำไร่หมุนเวียนเป็นการแลกเปลี่ยนแรงงาน คือ วิริยะ ความเพียร คือ ความ ขยันหมั่นประกอบกิจการงาน และการทำสิ่งนั้นๆ ด้วยความพยายามมีความเข้มแข็งอดทนเอาธุระไม่ ทอดทิ้ง กิจการงานนั้นๆ เพราะเป็นหลักดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีน้ำใจและความเอื้อเพื่อ ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน และการเสียสละมีน้ำใจช่วยเหลือต่อกัน ทั้งที่เป็นญาติพี่น้องและญาติมิตรและ มีการประกอบพิธีเลี้ยงผีไร่ และการประกอบพิธีกรรมเสมอกันทุกครัวเรือน การดำเนินชีวิตของชาติ พันธุ์กะเหรี่ยงการทำไร่หมุนเวียนเป็นอาชีพหลัก ^๒

วิเคราะห์พุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง สะกอบ้านแม่สวรรค์ หลวงที่วิเคราะห์ และปรากฏเห็น คือ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวงการดำเนินชีวิตมี ทั้งข้อห้าม และข้ออนุญาต ที่เป็นหลักดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งข้อห้ามเหล่านี้ เป็นคำภาษาของชาติ พันธุ์กะเหรี่ยง ว่า ต่าเตอ เก มอ กว่า ต่าเตอ เก แปลความ ว่า อย่าทำ คืออย่ากระทำให้เป็นข้อห้าม ทางประเพณี เมื่อกระทำแล้วผิดผี มีโทษปรับไหม ทั้งเลี้ยงผี และเสียเงินค่าปรับไหม การดำเนินชีวิต ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง มีข้อห้ามที่ได้ครอบคลุมทั้งในหลักการดำเนิน ชีวิตประจำวันนับตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งถึงวันตาย ล้วนแต่เป็นข้อห้ามที่มีความเกี่ยวข้องกับหลัก ดำเนินชีวิตที่ได้สืบทอดต่อกันมาจนกลายเป็นจารีตประเพณีในด้านการดำเนินชีวิตบางส่วน

การดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่มีอาชีพทำไร่ ทำนา หลักการดำเนินชีวิตต้องอยู่ใน กฎระเบียบของหมู่บ้านที่ได้วางไว้เป็นหลักดำเนินชีวิตและการอนุรักษ์ป่าทางจารีตประเพณีเพราะ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นสังคมทำเกษตร มีความผูกพันกับพิธีกรรมตามความเชื่อที่เคยสืบทอดมาจาก สมัยของบรรพบุรุษป่าเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นป่าต้องห้าม ซึ่งชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเรียกว่า ป่าจารีตประเพณี ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงถือว่าเป็นสถานที่ต้องห้ามของบุคคลทั่วไป ไม่อนุญาตให้บุกรุกเป็นที่อยู่อาศัย และ เป็นที่ทำกินในเขตพื้นที่ตรงนั้น คือ ป่า ต้องห้ามดังนี้ คือ

๑. ป่าตาเคโด คือ ป่าบริเวณกวดอย ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเชื่อว่าเป็นป่าทางเดินของผี ชาติ พันธุ์กะเหรี่ยงทั่วไปจะไม่เข้าไปทำการเพราะปลูกใดๆ ไม่ว่าการทำไร่ ทำนา เป็นต้น

๒. ป่าหวนา คือ เป็นป่าเชิงปลาย และท้ายของหวนา ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเชื่อว่าเป็นป่าผี นานาอาศัยอยู่ และผู้ทำนาอยู่บริเวณป่านั้น จะไม่ถางและโค่นไม้บริเวณนั้น

๓. ป่าขุนห้วย คือ ป่าบริเวณลำห้วยชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะไม่เข้าไปบุกเป็นที่ทำกิน อาจเกิด ความวิตตต่อผู้เข้าไปทำกิน ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงถือห้ามโดยเด็ดขาด

^๒ อังคณา ช่างแก้ว, การศึกษาอิทธิพลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีผลต่อพฤติกรรม และ แนวความคิดของชาวเขา ในจังหวัดภาคเหนือ ศึกษากรณีเฉพาะวัดศรีโสดา ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๘), หน้า ๓๐.

๔. ปาตาข้าวโพ คือ ปาข้าเก่า เป็นป่าผีของบรรพบุรุษอาศัยอยู่

๕. ปาโหลยเปกวดตอเหลาะ คือ ปาปกคลุมด้วยไม้มานานาพรรณ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะไม่เข้าไปกางทำไร่ทำนาโดยเด็ดขาด แต่สามารถเข้าไปเก็บหาของกินได้ โดยเฉพาะของพื้นที่คือเป็นดอยตั้งอยู่ตรงกลางมีลำห้วยสายเล็กๆ มีสายน้ำไหลผ่าน

๖. ปาเคล่อ คือ ปาดันไทร ที่ขึ้นตามธรรมชาติ ห้ามเข้าไปล่าสัตว์และทำการเพราะปลูก

๗. ปาบวช คือ ปาที่ชาวบ้านบวชเพื่อคืนเจ้าที่ และเป็นปาที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนับถือพุทธศาสนา

๘. ปาทีเปอะเถาะ คือ เป็นป่าแอ่งกันกระทะ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะไม่เข้าไปทำกินจะทำให้ น้ำแห้งแล้งเกิดความวิบัติทั้งหมู่บ้าน

๙. ปาเดบอทุ คือ ปาทุกรั่วเรือนที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนำสายรกของลูกแรกเกิดใหม่ไปแขวนไว้ตรงป่านั้นห้ามตัดและโค่นป่านั้นตลอดชีวิต

๑๐. ปาโป่ง และตาน้ำผุด คือ ปาที่ปกคลุมของลำห้วยเป็นแอ่งโคลนลึก เป็นโป่งน้ำขัง เป็นพื้นที่ต้องห้ามเช่นเดียวกัน เป็นสถานที่สร้างฝายสร้างหอผี เพื่อประกอบพิธีของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

สังคมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นสังคมของนักอนุรักษ์ธรรมชาติในรูปแบบของสังคมมักจะประกอบพิธีกรรมก่อนเสมอ ตามความเชื่อของจารีตประเพณีทั้งที่เป็นพื้นที่ทำกิน และพื้นที่ต้องห้าม การทำเกษตรเชิงพาณิชย์เป็นการทำกินของคนต่างถิ่น ที่มาในรูปแบบต่างๆ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวงต่างก็ปฏิบัติตามทั้งหลักการดำเนินชีวิต และหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันหรือข้อกฎหมายของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ก็มีเช่นเดียวกันกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ซึ่งถือว่าการดำเนินชีวิตที่มีระเบียบและกฎเกณฑ์ และอาจจะเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายฉบับแรก หรือ เป็นธรรมนูญฉบับชนเผ่าที่เป็นหลักดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้สืบทอด และประพฤติปฏิบัติต่อกันมาจากสมัยของบรรพบุรุษ อาทิ เช่น เรื่องอาหารการกิน เรื่องการตั้งหมู่บ้านหรือการสร้างบ้านเรือน การเลือกพื้นที่ทำกิน และเรื่องเกี่ยวกับหมู่บ้าน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อห้ามของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวงเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงของข้อห้ามในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้ดังนี้

๔.๑.๑ เรื่องอาหารการกิน

ก. หญิงที่ตั้งครรภ์ห้ามกินเนื้อหมูป่า และสัตว์ที่ถูกกัดตาย หญิงตั้งครรภ์ห้ามรับประทานอาหารที่ไม่คุ้นเคยเชื่อว่าจะทำให้แท้งลูกได้

ข. ห้ามเก็บหน่อไม้กินเกินกอละ ๓ หน่อ ห้ามตัดไม้ไผ่เกินกอละ ๓ ลำ ห้ามตัดและโค่นต้นไม้ที่มีผลอ่อน ห้ามตัดและโค่นต้นไม้ที่มีอายุมากที่เป็นที่อยู่อาศัยของผีเจ้าที่ ผีเจ้าป่า เจ้าเขา

ค. ห้ามเก็บชะอมกินในฤดูฝน ห้ามเก็บสมุนไพรมะเขือเทศหากเก็บเกินจะไม่เป็นยา

ง. ห้ามตัดหัวปลีป่า เก็บมากินในฤดูร้อน ห้ามตัดพืชพันธุ์ต่างๆ ริมป่าและลำธาร

ฉ. ห้ามจับปลา ห้ามล่าสัตว์ในฤดูวางไข่และผสมพันธุ์ และสัตว์ที่เลี้ยงลูกอ่อน และห้ามทุกชนิดที่เป็นช่วงสัตว์ป่าขยายพันธุ์ ขยายป่า แม่น้ำลำธาร ห้ามจับปลาที่มีเจ้าของเลี้ยงเป็นต้น ผู้ฝ่าฝืนนั้นจะถูกลงโทษทั้งปรับไหม

๔.๑.๒ เรื่องการตั้งหมู่บ้าน

ก. ห้ามการตั้งหมู่บ้านบนเนินน้ำล่อม (ที่เกาะ) อยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านและเป็นดอยที่สูงชัน

ข. ห้ามตั้งหมู่บ้านเป็นที่เรียงแถวติดต่อกัน ที่เป็นหุบเขา เป็นที่ลาดเชิงหลังเต่า พื้นที่เป็นป่าต้นน้ำ

ค. ห้ามตัดต้นไม้ที่มีลูกมีผลมาปลูกบ้าน ไม่ต้องห้ามตามจารีตประเพณี เช่น ไม้ในป่าช้า ต้นไม้เจ้าที่ ต้นโพธิ์ ต้นไทร ต้นไม้ใหญ่เป็นต้น

๔.๑.๓ เรื่องข้อห้ามเกี่ยวกับหมู่บ้าน

ก. ห้ามยืมขวงหน้าบันไดบ้านเรือน ทำบันไดหักตอนขึ้นบ้านเรือนถือว่านำโชคดีมาให้ ทำบันไดหักตอนลงเรือน ถือว่าทั้งกลางร้ายไว้ให้ ผิดผี ต้องเลี้ยงผีตามธรรมเนียม

ข. ขึ้นเรือนต้องกลับออกทางเดิม หิ้งแปล่ที่มุมเรือนเป็นหิ้งบูชาผี ห้ามวางสิ่งของบนหิ้งผี ผิดผี ต้องเลี้ยงผี หรือปรับไหม

ค. ห้ามใช้ไม้พินทุบก้อนเสาเตาไฟ ห้ามแขวงถุงย่ามเหนือเตาไฟ ผิดผี

ง. ห้ามเข้าเขตบ้านเรือน เมื่อมีพิธีเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ผีเรือน บ้านใหม่ยังไม่ได้ทำพิธีกรรม ห้ามขึ้นไปบนบ้านผี ผิดผี ต้องเลี้ยงผี

ฉ. หมอนไม้ไฟใช้หนุนนอนห้ามนั่งทับ ห้ามคนต่างถิ่นชาย หญิง นอนใกล้ชิดกัน (ประเวณี) ผิดผี

ช .ศาลผี เช่นศาลผีเจ้าที่ สถานที่ทำพิธีกรรม ห้ามฆ่าสัตว์ ล่าสัตว์ เช่น นก ปลา และสัตว์อื่นๆ ห้ามดื่มสุรายาเมา ซึ่งหากใครฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ ตามกรณี

การดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีการดำเนินชีวิตตามธรรมชาติอาหารการกินโดยเฉพาะพืชพันธุ์ธัญญาหาร และสัตว์ป่าหาได้ง่ายทั่วไปในป่าที่อยู่รอบหมู่บ้าน ซึ่งมีตามฤดูกาล เพราะดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอยู่ง่าย กินง่าย เพราะการดำเนินชีวิตอยู่ตามไร่ และหาป่าเก็บของป่ามาประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน และในช่วงหลักฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต และนวดข้าวแล้วชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะนำข้าวขึ้นยุ้งฉางของแต่ละครอบครัว และเป็นช่วงที่ต้องซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน กลุ่มคนแก่คนเฒ่าที่มีความรู้เรื่องจักสานที่เป็นอุปกรณ์ที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนิยมใช้ในครัวเรือน เช่น กิ๊ญ หรือ กิ๊ กิ๊โมโค กิ๊แผ่วเซ หรือ ตะกั่ว เข่ แคะคา หรือ ผักมีด กลุ่มคนแก่คนเฒ่า (พาดี่) นิยมสาน มีชั้นตอนและวิธีสานค่อนข้างจะละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก และต้องใช้เวลาในการสานที่มีการสืบทอดมาจากสมัยบรรพบุรุษของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง การจัก

ส่านมักจะเห็นโดยทั่วไปในหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวง เพราะเครื่องจักสานนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวันของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวง และเป็นอุปกรณ์ในการทำมาหากินของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ดังบทเพลงธาของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่เกี่ยวกับเครื่องจักสาน คือ เป็นบทลำนำน้า หรือ บทกลอนของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ใช้เป็นคติเตือนใจในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง คือ กี่ กุ่ย ที่ใช้ในคร้วเรือน ซึ่งมีบทกล่าว ว่า กี่ เก ถ่อ เลอะ เก เลอะ ปลา หน่อ เก ถ่อ เลอะ สี เลอะ พอ กี่ เก ถ่อ เลอะ เก เลอะ ปลา หน่อเก ถ่อ เลอะ พอ เลอะ พะ แปลความว่า ความสวยงามของกี่ ขึ้นอยู่กับหวาย ความสวยงามงามของหญิงสาวขึ้นอยู่กับดอกไม้ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมักจะทำงานจักสานเป็นหลัก เพราะวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติในการดำรงชีวิต มีความเข้าใจธรรมชาติและที่สำคัญดำรงชีวิตอย่างรู้คุณค่าและให้ความสำคัญของภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเพราะเครื่องจักสานมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

๔.๒ วิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมในการประกอบอาชีพ

วิเคราะห์พุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง อีกประเด็นหนึ่ง คือวิถีชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง นอกจากการทำไร่ ทำนา แล้ว วิถีชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีการฝึกตนในการจักสานซึ่งเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง สังเกตภาคสนามและได้สอบถามกับกลุ่มพ่อบ้านชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง ว่า เครื่องจักสานมีความสำคัญต่อชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นอย่างมากซึ่งจำแนกความสำคัญออกได้ ๕ ชนิดของเครื่องจักสาน ได้แก่

๑. เครื่องจักสานที่ใช้ในการเกษตร
๒. เครื่องจักสานที่ใช้ดักจับสัตว์ และเลี้ยงสัตว์
๓. เครื่องจักสานที่ใช้ในครัวเรือน
๔. เครื่องจักสานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมตามประเพณี
๕. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นอุปกรณ์เสริม

การดำเนินชีวิตของการประกอบอาชีพจักสานของกลุ่มคนแก่คนเฒ่า และพ่อบ้านแม่สวรรค์หลวงเป็นเพียงการประกอบอาชีพเสริมในช่วงเวลาว่างจากการทำไร่ ทำนา และโดยส่วนมากจะสานไว้ใช้ในครัวเรือนของตนเป็นหลัก และเป็นของฝากแก่หมู่ญาติพี่น้องที่อยู่ต่างถิ่นที่ได้มาเยี่ยมในหมู่บ้านของตน เรื่องจักสานแต่ละชนิดเป็นที่ต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นอย่างมาก และโดยส่วนมากจะสานในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว แต่ในช่วงฤดูทำไร่ ทำนา จะสานกันน้อยมาก และชื่อของเครื่องจักสานแต่ละชนิดเป็นชื่อเรียกตามลักษณะของขนาด หรือ การใช้งานของภาชนะ

นั้นๆ ส่วนลายที่สานเรียกตามลักษณะลายที่มองเห็นมีความคล้ายกับรูปสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนแก่คนเฒ่าของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนิยมใช้สิ่งที่เป็นวัสดุที่หาได้ง่ายมาเป็นเครื่องจักสาน มีอยู่ ๓ ชนิดด้วยกัน คือ

๑. ไม้ไผ่ (หว้า) ไผ่ซาง (หว้ามี่) ไผ่หก (หวากลิ) ไผ่บง (หว้าซี้)
๒. หวาย (เก) มีหวายขาว เก๋า เกโพ หวายหอม เก๋อเอะ หวายใส่ไก่
๓. ต้นตองสาต (หล่าขลือโป)

เครื่องจักสานแต่ละชนิดกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนิยมใช้กันทุกหมู่บ้าน เพราะเป็นประโยชน์ในครัวเรือนและเป็นเครื่องมือทำมาหากินในชีวิตประจำวัน และเป็นเครื่องจักสานที่มีรูปแบบต่างๆ เช่น การไปทำงานในไร่ในนา การปลูกพืชผักต่างๆ การไปหาของป่า รวมทั้งการขนย้ายผลผลิตทางเกษตร เครื่องจักสานซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวงที่ผู้วิจัยได้ลงภาคสนาม และได้อสอบถามกลุ่มคนแก่คนเฒ่าที่มีความรู้เรื่องจักสานมี ๔ ชนิด ที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนิยมใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้แก่

๑. กิ๊ยก คือ กระชู่ ที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงใช้สำหรับบรรจุสิ่งของ เช่น พืชผัก หรือ อาหารต่างๆ เวลาไปสวนไปไร่ แม่บ้านหรือหญิงสาวชาวกะเหรี่ยงจะสะพายกิ๊ยกเพื่อไปเก็บผักในไร่ข้าว หรือในป่า เช่น พริก มะเขือและเครื่องใช้ต่างๆ ที่มีความเหมาะสม กิ๊ยกเป็นภาชนะแบบโปร่งไม่มีฝาปิดด้านกัน เป็นสี่เหลี่ยมมีขนาดเล็กกว่าปากและมีหูสองข้างสำหรับสอดเชือกหรือสะพายสามารถสะพายบ่าข้างหรือศีรษะได้กิ๊ยกใช้งานได้โดยทั่วไปชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนิยมใส่ของในชีวิตประจำวัน เช่น เก็บพืชผักใส่ผลไม้ หยวกกล้วยและอื่นๆ กิ๊ยกมีขนาดที่แตกต่างกันของขนาด โดยทั่วไปขนาดสูง ๓๕ เซนติเมตร ก้น ๒๐ เซนติเมตร สามารถบรรจุได้ ๑๐ - ๔๐ ลิตร การสานนิยมใช้ไม้ไผ่หก หรือ ไม้ซาง และหวายใส่ไก่และหวายชนิดต่างๆ ตามความเหมาะสมกับวัตถุ

๒. กิโมโค เป็นกิ๊ ชนิดที่มีขนาดปานกลาง มีความสูง ๔๕ เซนติเมตร มีสายสะพายเดียวสำหรับข้างและคาดศีรษะใช้ขนย้ายลำเลียงสิ่งของ เช่น ไปหาของป่า เก็บพืชผักในไร่และใช้ในชีวิตประจำวัน กิโมโคมักมีดอกลีฉีกสานลำตัวใช้ไม้ไผ่ได้หลายชนิด เช่น ไม้ซาง ไผ่บง และไม้หก

๓. กิแพ่วเซ เป็นกิ๊ที่มีขนาดเล็กปากกว้างประมาณ ๓๐ เซนติเมตร มีสายสะพายเดียวสำหรับสะพายข้างและคาดศีรษะ เป็นภาชนะที่ใส่สิ่งของปริมาณน้อย เช่น ใส่เมล็ดพันธุ์ข้าว พริก มะเขือ ข้าวโพด การสานนิยมใช้ดอกและหวายและไม้ไผ่หลายชนิดมีไม้ซางไผ่หก และหวายใส่ไก่

๔. เสือกัวะ (ก้วย) เป็นภาชนะที่ใช้สำหรับการขนส่งของต่างๆ หรือใช้สำหรับขนข้าวของผลไม้ขนาดใหญ่เช่นผักทอง มะละกอ ขนพื้น โดยใช้สายสะพายค้ำหลัง เสือกัวะมีขนาดใหญ่สูง ๖๐ - ๗๐ เซนติเมตรและมีปากของเสือกัวะ ๔๐ เซนติเมตรขนของได้สะดวกและใส่ของได้มากมาย

๕. ชล่อ (เสือไม้ไผ่) คือเสือ ไม้ไผ่ใช้รองพื้นสำหรับนวดข้าว ตากข้าวเปลือก หรือ ตากใบชา นอนนอกบ้าน และการสานต้องใช้ไม้ไผ่ที่เป็นปล้องตลอดทั้งลำ เช่น ไม้ซาง ไผ่หก หรือ ไม้เอี้ยะ นำมาผ่ากรีดเป็นแผ่นใหญ่กว้างมีขนาดประมาณ ๔ X ๔ เมตรที่เป็นนิยมนการสานชล่อ

๖. แคคคา ผักมิด คือ ที่สำหรับใส่มีดเพื่อป้องกันคมมีดเวลาที่พกพาไปทำงาน หรือ เก็บไว้ติดตัวที่เอวหรือใส่ย่ามสะพาย แคคคามีลักษณะปากขอบเป็นรูปแหวนประมาณ ๓๐ เซนติเมตร หรือตามขนาดของมีดที่ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

๗. ซอคาผล่อล (สุ่มไก่) เป็นภาชนะขนาดใหญ่ใช้สำหรับขังสัตว์เลี้ยง เช่น ไก่ เป็นลักษณะกลมสูงประมาณ ๖๐ - ๘๐ เซนติเมตร ใช้ไม้ไผ่สาน เช่น ไม้ซาง ไม้ไผ่หก ซอคาผล่อล เป็นที่นิยมทั่วไป

๘. ซอซี (สุ่มเล็ก) เป็นภาชนะใช้สำหรับขังไก่กับลูกไก่ที่ยังเล็ก หรือ ใช้ขังแยกไก่ออกจากกัน ลักษณะของซอซีมีช่องปากกว้างสำหรับกับไก่เข้าออก ขนาดทั่วไปของซอซีจะกว้างประมาณ ๓๕ - ๕๐ เซนติเมตรการสานซอซีนิยมสานด้วยไม้ไผ่หก และไม้ซางเช่นเดียวกับการสานสุ่มไก่

๙. ก่อแหล่ (กระด้าง) ที่ใช้สำหรับมัดข้าวเพื่อคัดแยกข้าวสาร และ แกลบ หรือ รำ กระด้างเป็นภาชนะแอกนประสงค์เป็นภาชนะเก็บรองรับสิ่งของต่างๆ สารพัดชนิด เช่น ผัดข้าว ตากแห้งผลผลิตทางเกษตร และอีกทั้งยังใช้สำหรับรองรับสินสอด (เกอเนอ) ในงานประเพณีแต่งงานของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ก่อแหล่นิยมสานด้วยไม้ไผ่หก ไม้ซาง มีอายุประมาณ ๓ - ๕ ปี ขึ้นไปเป็นที่นิยมสาน ก่อแหล่มีความยาวหรือใหญ่ประมาณ ๖๐-๗๐ เซนติเมตร โดยนิยมใช้หว่ายและไม้ไผ่ในการสาน

อาชีพจักสานเป็นอาชีพเสริมรายได้ของกลุ่มคนแก่ คนเฒ่า และพ่อบ้านของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวง ซึ่งใช้ยามว่างในการจักสานนอกเหนือจากอาชีพทำไร่ ทำนา ส่วนกลุ่มแม่บ้านสวรรค์หลวงก็เช่นเดียวกันกับกลุ่มคนแก่ คนเฒ่า (อาวูโสหญิง) นิยมทอผ้า และย้อมเป็นหลัก เพราะกลุ่มแม่บ้านชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวงอาศัยช่วงว่างจากการทำงาน หรือยามว่างมักจะทอผ้าเสมอและจะสอนลูกสาวทอผ้าโดยเริ่มต้นจากการทอแบบง่ายๆ มีการฝึกฝนจนมีความชำนาญและสามารถออกแบบลวดลายผ้าที่ทอด้วยตนเอง การทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบในแถบอำเภอแม่สะเรียงจังหวัดแม่ฮ่องสอน นิยมการทอและตกแต่งด้วยสีลูกเดือย และนิยมในสีดำ แดง เหลือง ขาว เมื่อทอผ้าเสร็จจะมีการตัดเย็บเป็นเสื้อและผ้าชิ้นรวมทั้งเป็นย่ามเป็นนิยมใช้กันทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้านแม่สวรรค์หลวง

ในช่วงหลักฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต และนวดข้าวแล้ว แม่บ้านชาวกะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวงโดยมากจะทอผ้าเพื่อนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า หรือ ผ้าชิ้น ผ้าโพกศีรษะ ย่อม จนได้มีคำกล่าวได้ว่าชาวกะเหรี่ยงกับการทอผ้าเป็นของคู่กันถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างทางสังคม โดยเฉพาะการแต่งกายของผู้ชาย (คนหนุ่ม) กะเหรี่ยงมักนิยมใส่เสื้อแบบกะเหรี่ยงแต่นุ่งกางเกงแบบคนเมืองในท้องถิ่นแต่อย่างไรก็ดีชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโดยส่วนใหญ่ยังคงทอผ้ากันอยู่ในแถบอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และบ้านแม่สวรรค์หลวง จากได้ลงภาคสนามและได้อยู่ปฏิบัติศาสนกิจที่นั่นสังเกตเห็นและได้สอบถามสัมภาษณ์กลุ่มแม่บ้านที่ทอผ้า ว่า ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโดยส่วนมากยังคงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมการทอผ้าของชาติพันธุ์ของตนไว้โดยการใช้เครื่องทอผ้าแบบคาดหลังอยู่

(Back Staploom) ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในปัจจุบันซึ่งมีลักษณะของการทอผ้าคล้ายของชาวปुरुสมัยโบราณของชนเผ่าแถบกัวเตมาลาและเม็กซิโกมักจะพบว่าการทอผ้าด้วยเครื่องทอผ้าแบบห้างหลังเช่นเดียวกัน

การทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของกะเหรี่ยงสะกอ โป ลีซอ มูเซอ สังเกตจากภาคสนามของผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ จะมีการทอผ้าแบบห้างหลังเช่นเดียวกัน แต่การตัดเย็บไม่เหมือนกัน ในส่วนการทอผ้าแบบของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไม่ว่าจะทอเป็นเสื้อของผู้หญิง หรือ เสื้อของผู้ชายนั้น คือ การนำผ้าแต่ละชิ้นที่ทอได้มาเย็บประกอบกันเป็นตัวโดยไม่มีการตัดโค้งเว้ารอบคอหรือ รอบแขนแต่อย่างใดเพราะการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวงก่อนทอผ้าต้องมีการกะ (วัด) ขนาดเฉพาะการทอผ้าก่อนที่จะขึ้นเครื่องทอผ้าจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์ก่อนของการทอผ้าก่อน ว่า จะทอผ้าเพื่อใช้ทำอะไร เช่นการทอย่าม ทอเสื้อ ทอผ้าขึ้นและทอผ้าอื่นๆ ผู้ทอต้องมีการกะและกำหนดขนาดผ้าให้มีความพอดีนับตั้งแต่การกะด้ายที่จะทอผ้า

กลุ่มแม่บ้านสวรรค์หลวง และหญิงโสด มักจะทอผ้าในยามว่างจากการประกอบอาชีพ การแต่งกายของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีการแยกออกกระหว่างการแต่งกายของ สาวโสด และหญิงที่แต่งงานแล้ว หญิงสาวที่ยังไม่ได้แต่งงานมักจะทอผ้าไว้สวมใส่ด้วยตนเอง คือ การทอผ้าด้วยมือเป็นทางกระสอบสีขาว หรือ ที่เรียกว่า เซควา หญิงสาวโสดของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนิยมทอกันทุกหมู่บ้าน ส่วนกลุ่มหญิงที่แต่งงานแล้วจะทอผ้าด้วยตนเองเช่นเดียวกันซึ่งนิยมสวมใส่เสื้อผ้า และ นุ่งผ้าขึ้นที่ทอเองด้วยสีแดงสลับดำ หรือ สีน้ำเงินที่มีความแตกต่างไปจากของหญิงสาวโสด หญิงชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวงที่แต่งงานแล้วโดยส่วนใหญ่จะทอผ้าด้วยตนเองเป็นผ้าฝ้ายพื้นสีเข้ม เช่น สีดำ สีคราม สีดำสลับน้ำเงิน มีลวดลายสวยงามที่แปลกตาแก่ผู้ที่ได้พบเห็นเป็นการบ่งบอกถึงความขยันหมั่นเพียรของผู้ทอผ้า

การทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวง โดยส่วนมากจะทอไว้ใช้เองและเป็นของฝากให้ญาติมิตร และเก็บไว้เป็นที่ระลึกในวันสำคัญทางประเพณี โดยการทอผ้าเป็นลวดลายที่นิยมของหญิงชาติพันธุ์กะเหรี่ยง สะกอ แลบบำเออแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่ว่าจะเป็นเสื้อ ผ้าขึ้น ย่ามใส่ของ ผ้าโพกศีรษะ หรือ ผ้าอื่นๆ จะเน้นการทอที่มีลวดลายสวยงาม และนิยมผ้าเนื้อหนาที่มีลักษณะที่โดดเด่นของการทอผ้า คือ ผ้าที่ทอจะมีลวดลายของผ้าเป็นรูปลายแบบดั้งเดิมและมีการเพิ่มลวดลายที่สวยงามและเป็นผ้าที่นิยมทอกันของกลุ่มแม่บ้านแม่สวรรค์หลวง คือ

๑. ลายอ่องกี้ย คือ ลายแบบดั้งเดิมเป็นผ้าลายแบบโบราณที่หญิงชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอนิยมทอที่มีการสืบทอดต่อกันมา มีลักษณะเป็นลายทรงเรขาคณิต มีความสวยงามของลวดลายจก ที่ต้องทอลวดลายให้เต็มพื้นของผ้าที่ทอ และมีความนูนของเนื้อผ้าแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน เพราะการทอนิยมใช้สีแดงสดใสเช่นสลับด้วยสีขาว สีเหลือง สีเขียว สีขาวสีเขียวสีแดงสลับกันไปมาเป็นต้น

๒. ลายอ่องกี้ย หรือ ลายจก คือ การทอผ้าที่มีลวดลายของผ้าที่เกิดจากการสอดเส้นด้าย สลับสีเข้าไปในบางส่วนของเนื้อผ้า คือ การทอผ้าตามลวดลายและสีในตำแหน่งที่ต้องการทอซึ่งผ้าลายจกของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่พบเห็นมีทั้งลวดลายแบบดั้งเดิม และลายผ้าที่ทอและดัดแปลงขึ้นมาใหม่ของการทอผ้าแบบชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอแถบจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓. ลายใหม่ คือ ลายผ้าที่ทอเกิดขึ้นจากการค้นคิดลายผ้าใหม่ๆ ขึ้นมา หรือ มีการประยุกต์ดัดแปลงมาจากโครงสร้างของผ้าลายเก่าๆ ให้เป็นลายใหม่ หรือ ลวดลายที่เกิดจากการทอผ้าที่ผิดไปจากลวดลายเดิมแล้วมีการทอให้เกิดเป็นลายผ้าใหม่ขึ้นมาของลายผ้า และมีการทอสลับกันหลายสีและเพิ่มลวดลายสีด้ายเป็นต้น

๔. ลายอ่องทา หรือ ลวดลายยกดอก เป็นลวดลายของผ้าที่ทอแล้วให้เป็นเส้นนูนตามแนวตั้ง จึงต้องกำหนดลวดลายตั้งแต่ขบวนการขึ้นด้ายและเส้นสีของด้ายแต่ละลายมักจะใส่สีที่มีความสดใส เช่น อัว (สีขาว) บ้างสีแดง ยี่ สีเหลือง เป็นต้น การทอผ้ายกดอกนี้เป็นลายหนึ่งคู่ คือ การเสริมลายให้เต็มบนพื้นผ้าและทอสลับกับการทอแบบมัดหมี่เพื่อให้เกิดมีลวดลายที่สวยงาม ตามแบบของการทอผ้าแบบชาวกะเหรี่ยง

การทอผ้าของกลุ่มแม่บ้านสวรรค์หลวงเป็นเพียงอาชีพเสริม หรือ เพียงเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไม่ให้สูญหายไปจากชนเผ่า และทอเอาไว้นุ่งห่มในครัวเรือนหรือเอาไว้เป็นของฝากแก่ญาติพี่น้องที่มาเยี่ยมในบ้านของตนในแต่ละปี การทอผ้าของหญิงแม่บ้านชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวงมีการตกแต่งลวดลายเสื้อผ้าและผ้าชิ้นที่มีลวดลายที่หลากหลายที่มีความละเอียดเป็นลายน้ำไหลเป็นลายจกของการทอผ้ารวมทั้งการทอผ้าแต่ละครั้งผู้ทอจะใช้นิ้ว หรือ ใช้เขม่นสอดด้ายตามตำแหน่งที่กำหนดในแต่ละพื้นของผ้าที่ทอ และเป็นลวดลายที่ปรากฏเหมือนกันทั้งพื้นของเนื้อผ้า ส่วนการย้อมสีจะใช้สีตามธรรมชาติเช่นเปลือกไม้ ขมิ้น ใบฮ่อม มะขามป้อมเป็นต้น เป็นสีของเนื้อผ้าของกลุ่มผู้หญิงชาติพันธุ์กะเหรี่ยงแถบแม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นตามแบบผ้าทอของชาวกะเหรี่ยงที่ได้พบเห็นในปัจจุบันนี้ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์บริบทการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง ด้วยหลักอิทธิบาท ๔ ประการ ของพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ^๓

๑. ฉันทะ คือ ความพอใจ ความรักการงาน และความพอใจกับงานที่ทำ หรือ กิจการงานอยู่และปฏิบัติชอบ ความมีศรัทธากับงานเมื่อทำกิจการงานแล้ว เมื่อทำงานแล้วพอใจ มีความสุขที่ได้ทำงาน หรือ กิจการงาน อาชีพเป็นผลตอบแทนและความสุขกับกิจการงานของตน

^๓ ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๔๒/๒๔๗.

๒. วิริยะ คือ ความเพียร มีความขยันหมั่นเพียรกับการงาน และมีการประกอบกิจการงานใดๆต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการงานของตน รวมทั้งหมั่นฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การงานของตนมีประสิทธิภาพมากขึ้นมาก ไม่ตั้งตนอยู่ในหนทางแห่งความไม่ประมาท

๓. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ต่อกิจการงานของตน โดยมีความรับผิดชอบการประกอบกิจการงานต้องมีจิตวิเคราะห และความรอบครอบต่อความรับผิดชอบในการงานที่ทำต่างๆของตน

๔. วิมังสา คือ ความสอดส่องในเหตุและผล มีการพิจารณาพิจารณาวิเคราะห และใช้สติปัญญาตรวจสอบกิจการงานของตน ด้วยการมองและการคิดรวมไปถึงการมีความเข้าใจในกิจการงานอย่างลึกซึ้ง ทั้งในเบื้องต้น และในเบื้องปลายของผลสัมฤทธิ์กิจการงานทั้งปวง

๔.๓ วิเคราะหหลักพุทธจริยธรรมในประเพณี

ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวง มีความเชื่อตามประเพณีดั้งเดิมนับถือผีเป็นความเชื่อที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ความเชื่อมีอิทธิพลต่อประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวง เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในแต่ละประเพณีเป็นอัตลักษณ์ทางสังคมที่ถูกปลูกฝังและการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งถือเป็นบ่อเกิดระบบจริยธรรมที่เป็นแบบแผนของการรวมกลุ่มไว้ และให้สมาชิกมีวิถีชีวิตดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน และอีกทั้งยังแบบแผนให้ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทุกคนยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ผู้วิจัยวิเคราะหพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวงพอเป็นแนวทางการศึกษาได้ดังนี้

ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง สะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวง ต่างมีความเชื่อและการนับผีบ้าน ผีเรือน และมีการนับถือศาสนาที่มีการนับผสมผสานกันระหว่างความเชื่อศาสนาพุทธ และผีบรรพบุรุษ โดยทั่วไปชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวงมีการนับศาสนาพุทธก็ไม่ขัดกับหลักพิธีกรรมของต่างที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนับถือผีของบรรพบุรุษ หรือ ผีบ้าน ผีเรือน ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่นับพุทธศาสนามีความเชื่อเรื่องการทำบุญสร้างกุศล และได้ยึดถือเป็นหลักดำเนินชีวิตประจำวันอีกส่วนหนึ่งนอกจากการนับถือผีบ้าน ผีเรือน หลักความเชื่อเรื่องการทำบุญ และสร้างกุศล ซึ่งเป็นหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักที่ตั้งอยู่บนเหตุและผลที่ปรากฏอยู่ในการประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปรากฏเป็นการอุทิศคำข้าวตามความเชื่อที่ว่า อาจจะเป็นดวงวิญญาณที่เป็นคนแก่ คนเฒ่า เป็นหญิงสาวที่พลาดหวังจากการแต่งงาน เนื่องจากพวกเขาไม่มีลูกมีหลานอยู่บนโลกได้ล่วงลับดับไป และไม่ได้กินข้าวปลาอาหาร แต่ดวงวิญญาณของพวกท่านเหล่านั้น ที่ยังคงมีความเป็นห่วงเป็นใยและคอยคุ้มครองปกป้องกันรักษาลูกหลานให้อยู่ดีของสุข วิเคราะหพุทธจริยธรรมที่เป็นหลักความกตัญญูตเวที เป็นต้น

ในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง เป็นหลัก ความกตัญญู กตเวทิต์ ซึ่งชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวงใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตอีกรูปแบบหนึ่ง นอกเหนือไปจากการประกอบอาชีพ ซึ่งชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ถือและสืบทอดปฏิบัติกันมาจากสมัย บรรพบุรุษ ก่อนที่จะหันมานับถือพุทธศาสนา สิ่งหนึ่งที่ผู้เป็นพ่อบ้าน แม่เรือนและชาวบ้านทั่วไปได้ ปฏิบัติสืบมา คือ การประกอบพิธีเช่นไหว้บูชาผีบ้าน ผีเรือน ของตน คือ ผี ปู ยา ตา ยายทวด เพื่อ เป็นการตอบแทนคุณ ซึ่งถือเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในสังคม และเป็นคุณธรรมที่เชื่อความ สัมพันธระหว่างคนในครอบครัว และผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้เกิดความสำนึกในบุญคุณ และการตอบแทนคุณซึ่งกันและกัน เป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สามารถช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม และคนกับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปในลักษณะที่เหมาะสมกับหลักใน การดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง บ้านแม่สวรรค์หลวงและเป็นหลักปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันจะ ตรงกับหลักพุทธจริยธรรมของพระพุทธศาสนา คือ ข้อบุคคลหาได้ยาก ๒ ประการ คือ

๑. บุพการี ผู้ทำอุปการะก่อน หรือ ผู้ทำความดี และประโยชน์ให้ตนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน^๔

๒. กตัญญูกตเวทิต์ ผู้รู้อุปการะคุณที่ทำแล้ว และตอบแทน ผู้รู้จักคุณแก่การทำความดีของผู้อื่น

ความกตัญญูกตเวทิต์ เป็นการแสดงออกเพื่อเป็นการบูชาความดี หลักของความกตัญญู กตเวทิต์ ในทางพระพุทธศาสนา สามารถแยกคำศัพท์ตามความหมายของคำศัพท์ คือ คำว่า กตัญญู หมายถึงการสำนึกคุณในความอุปการะคุณ หรือ บุญคุณของผู้อื่น เป็นภาวะทางจิตใจ อันเป็น มโนกรรม คำว่า กตเวทิต์ หมายถึงการตอบแทนคุณของผู้อื่น หรือเป็นการแสดงออกทางภายนอก ทั้ง การกระทำทางกาย และการแสดงออกทางคำพูด ด้วยวิธีการอย่างใด อย่างหนึ่ง กตเวทิต์จัดเป็นทั้ง กายกรรมและวจีกรรม รวมความแล้ว คำว่า กตัญญูกตเวทิต์ หมายถึงการสำนึกคุณในความอุปการะคุณ หรือ บุญคุณของผู้อื่น หรือ สิ่งอื่นที่มีแก่ตน แล้วกระทำตอบแทนคุณด้วยการแสดงออกทางกาย และทาง วาจา ของบุคคลที่มีจิตสำนึกในบุญคุณของผู้อื่น ดังนั้นคำว่ากตัญญูกตเวทิต์ จึงจัดเป็นมโนกรรม กายกรรม วจีกรรม ซึ่งเป็นหลักของบุคคลหาได้ยาก ๒ ประการ

ดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง จากปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยเข้าไป สัมผัส และร่วมสังเกตการณ์ในการประกอบพิธีเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่ สวรรค์หลวง สิ่งหนึ่งที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้ปฏิบัติสืบต่อกันมามีได้ขาด โดยเฉพาะผู้นำครอบครัวแต่ ละบ้านเรือน เป็นผู้นำประกอบพิธีเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ที่บ้านของตน มีญาติพี่น้องในหมู่บ้านมารวม ประกอบพิธี เช่นไหว้ผีบรรพบุรุษที่ตนได้นับถือ และในหน้าบ้านของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะปักตา แหลวบอกเพื่อนบ้านว่า ประกอบพิธีเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ซึ่งในบ้านของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะมีทั้งบูชา ผีบ้าน ผีเรือนตั้งอยู่กลางห้องนอนที่ตรงกับประตูบ้าน และชาติพันธุ์กะเหรี่ยงถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์

^๔ อก.ทก. (ไทย) ๒๐/๑๒๐/๑๑๔.

ประจำบ้านหิ้งบูชาจะมีดอกไม้ ธูป เทียน อาหาร ตั้งเรียงรายอยู่บนหิ้งบูชาเป็นการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ หรือ ผีบ้าน ผีเรือน ตั้งแต่พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในตระกูลของตน และสายของมารดา ในการประกอบพิธีเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะปฏิบัติ คือ จะประกอบพิธีกรรมเซ่นไหว้ผีบ้าน ผีเรือน ภายในบ้านจะมีการแต่งกายชุดใหม่ และจัดเตรียมของเซ่นไหว้ตามประเพณี และทุกคนจะบอกกล่าวแก่ผีบ้าน ผีเรือน และขอสิ่งที่เป็นมงคล และพรอันประเสริฐจงมาปกป้องคุ้มครองรักษาสมาชิกภายในครอบครัวของตน และขอให้คนทุกคนในครอบครัว จงมีความสุข ความเจริญ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ^๕ ขอเชิญท่านทั้งหลายมารับของเซ่นไหว้จากข้าพเจ้าผู้เป็นอนุชนคนรุ่นหลังด้วยเถิด สาธุ

ข้อสังเกตภาคสนามของผู้วิจัย พบว่า ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทั้งในฤดูกาลและนอกฤดูกาล มักจะประกอบพิธีเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน อยู่เป็นประจำมิได้ขาดทุกวันสัปดาห์ (๑๕ คำ) ถือเป็นการระลึกถึงบุญคุณที่เหล่าบรรพบุรุษที่มีต่อครัวครัว และต่อตนเองเป็นการกระทำที่เกิดจากความเคารพรัก และการบูชาในตัวของผู้มีอุปการคุณต่อตนเอง แสดงออกด้วยการกระทำตามคติความเชื่อ ที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา หลักความกตัญญูกตเวทีในพุทธจริยธรรมของทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวง ที่จะได้เชื่อว่าเป็นความสมบูรณ์นั้น คุณธรรม จริยธรรม ทั้ง ๒ ประการนี้ จะขาดอย่างใด อย่างหนึ่งไม่ได้ คือ ต้องมีทั้งกตัญญูคือ การสำนึกในบุญคุณอย่างใด อย่างหนึ่ง ก็ขาดความสมบูรณ์เพราะไม่เกิดการประพฤติปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดประโยชน์เป็นรูปธรรม การที่บุคคลมีทั้งความกตัญญู และกตเวที ได้ชื่อว่าเป็นการปฏิบัติครอบสมบูรณ์ทั้งมโนกรรม และวจีกรรม ที่ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่าผู้มีจริยธรรมของบุคคลเป็นการดำเนินชีวิตที่ต้องและดีงามของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ยึดถือปฏิบัติจากสมัยของบรรพบุรุษ ซึ่งชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวงปฏิบัติมา

การเลี้ยงผี บ้าน ผีเรือน แบบมัดมือ (ผูกข้อมือ)

ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวง มีการนับถือผีสายมารดา (แม่ฝ่ายหญิง) ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวงมีความเชื่อเรื่อง ผีบ้าน ผีเรือน จะมากุมครองชีวิตและความเป็นอยู่ของลูกหลาน ซึ่งมีการแสดงความเคารพของตระกูลนั้นๆ การเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนิยม การเลี้ยงผีแบบมัดมือ การเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือนของบ้านแม่สวรรค์หลวงซึ่งเป็นกะเหรี่ยงสะกอ พ่อบ้าน แม่บ้าน คือผู้ชายที่แต่งงานแล้ว และหญิงที่แต่งงานแล้วเรียกว่าแม่บ้าน แม่เรือน จะสวมเสื้อประดับประดาด้วยลูกเดือยและผ้าฝ้ายสีเขียวที่ทอเองทุกบ้าน รูปของตัวเสื้อเป็นทรงกระสอบตัวสั้นเลยเอว และคอเสื้อเป็นรูปตัววี แขนในตัวสั้นเลยหัวไหล่มานิดหนึ่ง เสื้อของแม่บ้าน แม่เรือน เรียกว่า เซ้ซุ และบ้านแม่บ้าน แม่เรือนทุกคนจะสวมผ้าชิ้นเสมอ และผู้ชายที่เป็นพ่อบ้าน จะ

^๕ อ.จ.สศตก. (ไทย) ๒๕/๒๔/๕๐๔.

สวมเสื้อสีแดงทรงกระสอบคอเสื้อเป็นรูปตัววีเช่นเดียวกันกับของบ้านแม่ บ้านเรือนและบางคนจะใช้ผ้าโพกศีรษะซึ่งมีลวดลายปักสีแดงเช่นเดียวกันเนื่องจากกะเหรี่ยงสะกอจะนับถือผีบรรพบุรุษฝ่ายแม่ ในส่วนหญิงสาวจะใส่ชุดทอด้วยมือทรงกระสอบสีขาว ยาวรอบถึงเท้า ที่เรียกว่า เซ้วา ซึ่งหญิงสาวชาวกะเหรี่ยงทุกคนต้องสวมใส่ตั้งแต่เกิดและแต่งงาน ซึ่งกะเหรี่ยง ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นนักทอผ้าตั้งแต่แรกเกิด เพราะการทอผ้าเป็นวัฒนธรรมประจำชนเผ่า

การประกอบพิธีเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน พิธีกรรมจะเริ่มต้นด้วยสมาชิกทุกคนในครอบครัวมาพร้อมหน้าตากันทุกคน และสมาชิกนั่งล้อมรอบขันโตกข้าว ซอปี และมีกับข้าวที่ทำจากไก่ หรือ หมู และมีด้วยขวัญ หรือ ฝ่ายที่มีความยาวประมาณ ๑๔-๑๕ นิ้ว มาวางพาดบนขันโตกให้ถูกข้าว และแกงเส้นฝ่ายที่จะผูกมือ มีจำนวนเท่าสมาชิกของครอบครัว จากนั้นแม่บ้านเริ่มทำพิธีด้วยการหยิบด้ายขวัญมาผูกมือให้พ่อบ้านพร้อมกับกล่าวถ้อยคำเรียกขวัญและคำวิงวอนขอให้ผีบ้านผีเรือนมาอำนวยความสะดวก ความเจริญให้แก่พ่อบ้าน จากนั้นพ่อบ้านก็จะ ผูกมือให้กับแม่บ้านและเรียกขวัญให้กับแม่บ้านและเรียกขวัญในทำนองเดียวกัน ที่แม่บ้านเรียกให้พ่อบ้าน เมื่อผูกมือเสร็จทั้งพ่อบ้าน และแม่บ้านจะผูกมือให้กับลูกๆทุกคนพร้อมกับให้พรและเรียกขวัญให้เมื่อผูกมือให้ครบทุกคนแล้ว พ่อบ้านจะยกถ้วยเหล้าจบเทลงไปเป็นพิธี หรือ แม่บ้านหยิบก้อนข้าว ๑ ก้อนให้ตกลงบนพื้นเพื่ออุทิศให้ผีบ้าน ผีเรือนมาปกป้องดูแลรักษาโรคภัยให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นสิริมงคลในการทำมาหากินสะดวก ปลูกพืชได้ผลดี ต่อจากนั้นทุกคนในบ้านจะร่วมกันรับประทานอาหารได้เป็นการเสร็จพิธีเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ชาตัพันธ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวงจะทำตามปกติปีละครั้งแล้วและในเมื่อคนในครอบครัวอยู่ไม่เป็นสุขสบาย มีคนในบ้านเจ็บป่วยจะมีการเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ด้วยหมูไก่ เหล้า ได้อีกครั้ง การเลี้ยงผีบรรพบุรุษและเลี้ยงผีบ้าน ผีเรือน ในลักษณะนี้ของบ้านแม่สวรรค์หลวงจะมีพิธีกรรมเลี้ยงผีมากมาย จะต้องใช้เหล้าในการประกอบพิธีกรรมมีทั้งการทำข้าวเหนียวต้ม แต่ต้องเชิญฮีโร่หรือหมอผี มาประกอบกรรมให้เท่านั้น รวมทั้งการเชิญเพื่อนบ้านมาร่วมประกอบพิธีกรรมด้วยซึ่งแตกต่างไปจากการเลี้ยงผีบรรพบุรุษ โดยตามปกติแล้วตามธรรมเนียมของกะเหรี่ยงสะกอและโป คนนอกครอบครัวจะมาร่วมรับประทานอาหารด้วยเนื่องจากกะเหรี่ยงสะกอได้นับถือผีของฝ่ายมารดา และแม่หรือมารดาจะเป็นเจ้าของบ้านและเป็นใหญ่ในเรือนด้วยความนับถือผีเป็นหลักตามประเพณีของบรรพบุรุษที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมายาวนานจนกลายเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงสะกอ

ประเพณี พิธีกรรม ของชาวกะเหรี่ยงจึงเป็นหลักของการดำเนินชีวิตอีกส่วนหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง เพราะชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมมาตั้งแต่ดั้งเดิม ที่มีการยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานานและมีความเชื่อในเรื่องธรรมชาติที่ลึบที่มีภูตผีต่างๆ ที่สถิตอยู่ในป่าเขาและชาวกะเหรี่ยงยังมีความเชื่อว่า ในปีนี้ได้ข้าวไม่ดี แต่มีความเชื่อว่าในปีหน้าจะได้ข้าวจากการทำไร่ข้าวจะได้เพิ่มขึ้นมากกว่าในปีนี้ แต่มีคนแก่ คนเฒ่าของชาวกะเหรี่ยง สอนไว้ ว่า สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติมีสอง

ด้าน เราจะต้องพบกับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติทั้งสองด้าน คือ มีสุข และมีทุกข์ มีอัมและมอด มีได้มีเสีย ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนอยู่เสมอไม่มีการแน่นอน ขอให้ทำใจยอมรับกับความเป็นจริงอย่างไปฝืนกับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ เพราะชาวกะเหรี่ยงมีความกลัวต่อสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ คือ ผีป่า ผีดง ผีเจ้าที่ ที่ชาวกะเหรี่ยงต้องประกอบพิธีเช่นไหว้ทุกปีซึ่งเป็นลักษณะการทำบุญกิริยาวัตถุ ๓ ประการ ได้แก่

๑) ทานมัย ทำบุญด้วยการบริจาคทาน วัตถุสิ่งของ การรู้จักแบ่งปัน ^๖

๒) สีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีล

๓) ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา

ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ บ้านแม่สวรรค์หลวงปัจจุบันมีการนับพุทธศาสนาที่ได้ผสมผสานกันระหว่างความเชื่อเรื่อง ผี และพุทธศาสนา ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนับศาสนาพุทธมีการทำบุญที่ยึดถือเป็นหลักดำเนินชีวิตอีกบริบทหนึ่ง นอกจากการนับถือผีบรรพบุรุษ เป็นหลักความเชื่อที่ตั้งอยู่บนเหตุผลที่มีความสอดคล้องเป็นรูปธรรมเพียงแต่เหตุผลบางเรื่องมีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก การอธิบายและการฟังจะต้องใช้เหตุผลที่มีความละเอียดเป็นรูปธรรม ทั้งความเชื่อทางประเพณี และพิธีกรรม จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่า เลโท ขจรไพรฤกษ์ผู้นำประกอบพิธีกรรมบ้านแม่สวรรค์คนปัจจุบัน ประเพณีกินข้าวใหม่เป็นการทำบุญอุทิศคำข้าวให้กับผีบ้าน ผีเรือนมารับเครื่องอุปโภค บริโภค ซึ่งชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนิยมประกอบเป็นพิธีแรกหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วของทุกปี ที่ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอบ้านแม่สวรรค์หลวงที่ยึดและปฏิบัติสืบต่อกันมา เพราะชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีความเชื่อ ว่า เพราะความอดอยากถึงต้องรีบเร่งในการทำบุญ ทำทาน เพื่อจะได้มีกินในโอกาสต่อไป

^๖ ชุ.เถร.อ. (ไทย) ๒/๓๘๖/๔๘.